

Görüşler

No 2070

ADANA HALKEVİ KÜLTÜR DERGİSİ

İÇİNDEKİLER

Cumhurbaşkanımızın 19 Mayıs Nutku

Toprak Bayramı

Mars'ı Defne Dallarıyla Boğalım

Çoban Dede (Hikâye)

Bir Köy Göreği

Mansurluda Hayat

Sıtmadan Korunma Öğütleri

Kuvvetli ve Zayıf İnsan

Toprak Kanunu ve Köylü

Evimizin Mayıs - Haziran Ayları Çalışmaları

Akif İyidoğan

Nurettin Ünen

Ziya İlhan

Yusuf Doğudandoğan

Y. Doğudandoğan

.....

Vehbi Evinç

V. E.

.....

ŞİİRLER

Bizim Marşımız

Toprak

Bahar Sabahı

Bilmem ki Nedir

Unut

Sual

Nisan Gecesi

Hamdi Akalın

A. Celâl Şimşek

Fethi Siret

Necip Pehlivan Pulaş

Mustafa Arif Arık

Ali Süleyman Karcıoğlu

Mustafa Bekir Demirkıran

Mayıs - Haziran

Sayı : 77 - 78

Görüşler

ADANA HALKEVİ KÜLTÜR DERGİSİ

CİLT : 8

MAYIS — HAZİRAN 1945

Sayı : 77 - 78

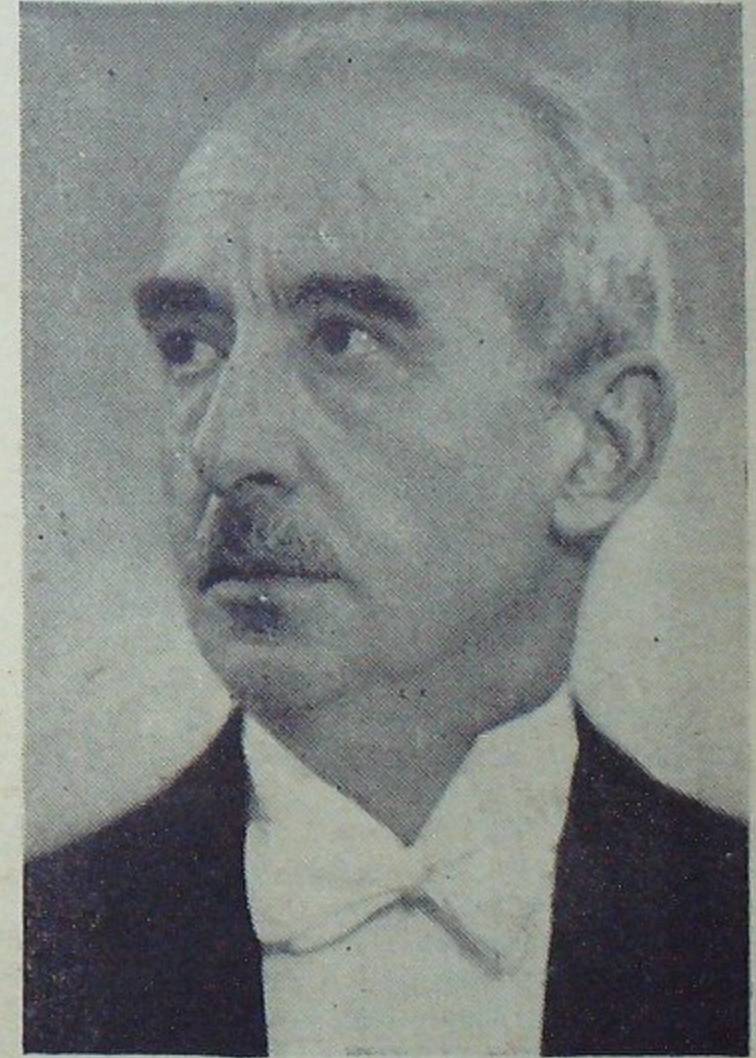
Cumhurbaşkanımızın 19 Mayıs Nutku

Türk Gençleri !

Bugün sizinle toplanırken, bir daha, en güzel bayramımızı yapıyoruz. Vatanın her bucağında yaşlılar, yeni nesillerimizin ümitle dolu neşeleri içinde vatanın ferah ve gürbüz geleceğini görüyorlar. Temiz yüreklerinizin pervasız coşkunluklarıyla, yorulmuş gözlere fer ve yıpranmış iradelere taze can veriyorsunuz. Bayramınız, en kıymetli günümüzdür.

Bu yıl bayram, ufukları karartan bulutların dağıldığını gördüğümüz günlerin içinde geldi. İnsanlığın başına belâ kesilen ters anlayışlı kimselerin zulmünden kurtuluş, bütün insanlık için büyük bir başarıdır. Mâsum insan kütlelerinin yeniden fikir ve ahlâk istibdatlarına uğramamaları için herkes ve her millet tebdirler aramakla meşguldürler. Eğer milletler yakın senelerde geçirdiğimiz felâketlerden ders alacak bir seviyeye erişmişlerse, gelecek için milletleri birbiriyle iyi geçinir cemiyetler haline getirmenin çaresini bulacaklardır. İnsanların ve milletlerin birbirlerinin düşüncelerine ve varlıklarına saygı ve hoşgörme duyguları göstermeleri, bulunacak başlıca çaredir. Bunu görüp kabul edecek kadar bugünkü cemiyetler ilerlemiş iseler, geçmiş felâketler istifadesiz kalmıyacaktır.

Türk Milleti yeni bir çalışma devrine giriyor. İleri bir insan cemiyeti olmanın maddi şartlarını, hele manevi vasıtalarını mümkün olduğu kadar çabuk olarak tamamlamak için durmadan hamleler yapmak ödevindeyiz. Cemiyetimizin ana meselelerini çözmek için harbin dar senelerinde gösterdiğimiz gayretleri arttırarak devam ettireceğiz. Ana meselelerimizin başında, köylü topluluğunun kalkındırılması ve ilerletilmesi gelir. Cumhuriyet, köy meselesini, ilk gündenberi, iyi dileklerle karşılamıştır. Bir çok denemelerle köylü meselelerini kavramağa ve bütün olarak ele almağa çalıştık. Türlü tedbirlerin en ilerisinde, köyde ilk öğretimi gördük. Şimdi bu meselenin hazırlık devrini geçirmiş, ameli verim devrine girmiş bulunuyoruz. Ufak büyük, dağınık toplu, her köyde, bütün gayretlerimizi harcayarak,

işliki ilkokullar kurmağa başladık. Bu çalışmayı, işlerimizin ehemmiyetlisi ve zevklisi sayıyoruz. Memleketin köylüsünden ve aydınından gördüğümüz karşılık, çok cesaret vericidir. Binlerce okulların bir sene içinde meydana gelmesi, bütün vatanseverlerin ortak hazzı ve iftiharı olmuştur. Az senelerde bu dâvayı temelden başarabileceğimize kesin olarak güveniyoruz. Köylerde kurmağa çalıştığımız bölge okulları da, bilgiyi ve tekniği kuytu vatan köşelerine yayacak teşebbüslerimizdir. Bölge okullarının ilkokullar ile aynı zamanda meydana gelmesi, ilk öğretimle bezenecek köylerin, aynı emekler ve za-

Bizim Marşımız

Biz yorulmak bilmeyiz, anamız toprak bizim,
Bu ovalar, bu dağlar, bu tüten ocak bizim..
Biziz yurdu besliyen sonsuz çalışmamızla,
Yürüyoruz yılmadan (en iyi) ye bu hızla.

Zurdun öz sahibiyiz; kanımız canımız O,
Uğrunda öldüğümüz şanlı vatanımız O,
Çifçilik varlığımız, Mehmetcikse adımız,
Birisini kolumuzdur, birisini kanadımız!

Birini çalışırken aldık tarla başında,
Ötekini kazandık memleket savaşında...
Kaynaşmışız milletçe verip elele bizler,
Yol olur karşımızda sonsuz dağlar, denizler...

Birleştik, Dünyaya biz örnek olalım diye,
Gitmek için daima daha çok ileriye...
Bu ovalar, bu dağlar, bu tüten ocak bizim;
Biz yorulmak bilmeyiz : Anamız toprak bizim!

Hamdi Akalın

manlar içinde daha ileri ve daha yapıcı bir cemiyet olmasını sağlayacaktır. Köylerde sağlık işlerinin düzenlenmesi için, ebe ve sağlık memurlarıyla, esaslı bir tedbire baş vurulmuştur. Bundan sonra bütün köyleri devamlı doktor bölgelerine bağlayarak, temelli sağlık ağlarıyla kaplamak devrine gireceğiz. Topraksız köylüye işliyeceği toprağı kendi malı olarak temin etmek, bugün başarmak üzere olduğumuz bir teşebbüstür. Bundan da, Türk milletinin ileri ve kudretli olması için büyük ümitler besliyoruz. İşliyen köylünün bütün emeğinden ve kazancından tamam olarak kendi ailesinin faydalanması ve kendi öz toprağını verimli ve bayındır kılması, Türk milletinin son yirmi sene içindeki hayırlı inkılapları arasında en üstte göze çarpan parlak eserlerden biri olacaktır. Asırların fena geleneği olan bir toprak sistemi, hür insanların yaşadığı yeni ve ileri sisteme çevrilmek üzeredir. Cumhuriyet, toprak dağıtımı ile beraber olarak donatım işlerini de düşünmüştür. Köylü kalkınması büyük dâvasının içine daldıktan sonra, ihtiyacın hâstereceği yeni tedbirleri, iktidarımızda olan bütün vasıtalarla, durmadan temin etmeğe çalışacağız.

Vatanda endüstrinin gelişmesini sağlamayı, medeni bir millet olmanın temel taşlarından sayıyoruz. Kömürü, demiri, kromu, bakırı olan bir memleketin endüstri kurmaması imkânsızdır. Az ölçüde meydana getirebildiğimiz eserlerin, harp yıllarında eskisine nazaran bize ne kadar verdiğini yakından denemiş bulunuyoruz. Hesapsız ihtiyaçlarımızı giderebilmek için, endüstrileşme hareketlerine, gücümüzün yettiği büyük hızla devam edeceğiz. Bu işte de en kıymetli çare bilgi ve öğretim meselesidir. Ouan

TOPRAK

Sabah olur, ışık ışık eririm
Gün vurur toprağa içim yeşerir.
Toprağım vatandır, canımdır derim
Bağırsam derinden bana ses verir.

Yiğitler vurulur, toprağa düşer
Mehmetçik toprağın bağrında pişer
Anam, babam, köylüm toprakta yaşar
Toprağın kalbinde vatan yükselir.

Avcunda açıldım, koynunda soldum
Çiçeği, baharı toprakta buldum
Pınar oldum aka aka duruldum
Toprak, yüreğimde taşan nehirdir.

Bütün zerresinde fıskırırken kan
Topraktan dağılır gönle heyecan
Şehitler doğrular kalkar topraktan
Ve onun önünde başlar eğilir.

A. Celâl Şimşek

in için harp yıllarında da teknik öğretimde aldığımız oldukça geniş teşebbüsleri bundan sonra daha ziyade genişleteceğiz. Öyle sanıyoruz ki, endüstride maddi vasıtalarla olan ihtiyacı temin etmekten, öğretim ve uzmanlık işlerinde başarılar elde edilmesi daha zor ve daha ehemmiyetlidir. Onun için, milletimizi teknikçi olarak yetiştirme, ilk basamağından yüksek derecesine kadar her sahayı kaplayan şekilde, en kıymetli amacımız olacaktır.

Türk Gençleri!

Memleketimizin siyasi idaresi; Cumhuriyetle kurulan halk idaresinin her istikamette ilerlemeleri ve şartlarıyla, gelişmeğe devam edecektir. Harp zamanlarının ihtiyatlı tedbirlere lüzum gösteren darlıkları kalkıkça, memleketin siyaset ve fikir hayatında demokrasi prensipleri daha geniş ölçüde hüküm sürecektir. En büyük demokrasi müessesemiz olan Büyük Millet Meclisi, ilk günden itibaren idareyi ele almış ve memleketi demokrasi yolunda mütemediyen ilerletmiştir. Büyük Meclisin şimdiye kadar parlak bir surette ispat ettiği hakikat; halk idaresinin memleketi serbest düşüncelere ve hürriyet hayatına alıştırtıp erişmesi ve geçmişte olan otoriter idarelerden daha kuvvetli olarak vatanda anarşiyi ve sözü ayağa düşürmeyi kaldırması olmuştur. Büyük Meclis, az zaman içinde büyük inkılaplar geçirmiş bir memleketin, sarsıntılara uğramadan, daha ziyade ilerlemesini temin edecektir. Harp yıllarında biz de bir çok memleketler gibi, fena hastalıklar geçirdik. Yabancı propagandaları ve yabancı fikirler bizde de yuvalar bulmak istidadını gösterdi. Harp zamanlarının haksız kazanç hırsları memlekete çok ıstırap çekti.

— Devamı 16 ıncı Sayfada —

TOPRAK BAYRAMI

Valimiz Akkif İyidoğan, Toprak Bayramı günü Ziraî Donatım Kurumuna ait tamir atölyesinin temel atma töreninde özlü bir söylev vermişlerdir. Bu söylevi aynen okuyucularımıza sunuyoruz.

Sevgili yurddaşlarım,

Bu sabah bütün iş ve hareket yerlerimizden yükselen sevinç sesleri dün yürürlüğe giren Toprak Kanununun Türk çifçisine hazırladığı köklü, kararlı, refahlı, güvenli hayatın başladığı anı selâmladı. Bütün memleket ölçüsünde ilgi çeken zorlu tartışmalardan sonra bu kanunun yürürlüğe girmesile fırtınalar, kasırgalar ve sağnaklardan sonra yüreklere ışık dol-duran hafif toprak kokusu sinmiş taze ve açık havanın berraklığı içindeyiz.

Türkiye faal nüfusunun % 82 sini teşkil eden 7 milyon çifçiye henüz doğan yavrulardan vadesi pek yaklaşan ihtiyaçlara kadar hepimiz bütün vatandaşlar aynı kıvança katılarak bayram ediyoruz. İkilik doğacağından endişe edenleri hep beraber temin edelim : Biriz, birlikiz. Sağa, sola değil ileri ve doğru doğru ileriye gidiyoruz. Toprak İnkılabı diye açılan geniş ve doğru yolda biz bize benzeriz diyen Kemalizmin ta kendisi yürüyor.

Cumhuriyetin 14 üncü yılında 1937 nin senelik nutkunda Ebedî Şefimin Atatürk bakınız ne buyurmuştu :

(Milli ekonominin temeli ziraattir, bunun içindir ki ziraatta kalkınmaya büyük önem vermekteyiz. Köylere kadar yayılacak programlı ve pratik çalışmalar bu maksada erişmeği kolaylaştıracaktır.

Fakat bu hayati işi isabetle amacına ulaştırabilmek için ilk önce ciddi etüdlere dayalı bir ziraat siyaseti takip etmek, ve onun için de her köylünün ve bütün vatandaşların kolayca kavrayabileceği ve severek tatbik edebileceği bir ziraat rejimi kurmak lâzımdır, bu siyaset ve rejimde önemli yer alabilecek noktalar başlıca şunlar olabilir :

Bir defa memlekette topraksız çiftçi bırakılmamalıdır. Bundan daha önemli olanı ise bir çiftçi ailesini geçindirebilen toprağın hiç bir sebep ve suretle bölünmez bir mahiyet alması... Büyük çiftçi ve çiftlik sahiplerinin işletebilecekleri arazi genişliği, arazinin bulunduğu memleket bölgelerinin nüfus kesafetine ve toprak verim derecesine göre sınırlamak lâzımdır.

Küçük büyük bütün çiftçilerin iş vasıtalarını arttırmak yenileştirmek tedbirleri vakit geçirilmeden alınmalıdır. Her halde en küçük bir çiftçi ailesi bir çift hayvan sahibi bulunmalıdır. Bunda ideal olan

Seyhan Valisi B. Akif İyidoğan

öküz değil beygir olmalıdır. Öküz ancak bazı şartların henüz temini güç bölgelerde hoş görülebilir.

Köylüler için umumiyetle, pulluğu pratik ve faydalı bulurum. Traktör, büyük çiftçilere tavsiye olunabilir. Köyde ve yakın köylerde müşterek harman makinaları kullanılmak, köylülerin ayrılmayacakları bir âdet haline getirilmelidir.

Memleketi iklim, su ve toprak verimi bakımından ziraat bölgelerine ayırmak icap eder. Bu bölgelerin her birinde köylülerin gözleriyle görebilecekleri çalışmaları için örnek tutacakları verimli, modern pratik ziraat merkezleri kurulmak gerektir. Bir de başta buğday olmak üzere bütün gıda ihtiyaçlarımızla endüstrimizin dayandığı türlü iptidai maddeleri temin ve harici ticaretimizin esasını teşkil eden çeşitli mahsüllerimizin ayrı ayrı her birinde, miktarını arttırmak, kalitesini yükseltmek, istihsal masrafını azaltmak, hastalık ve düşmanlarla uğraşmak için gereken teknik ve kanuni her tedbir vakit geçirilmeden alınmalıdır.

İşte aziz yurddaşlarım, toprak kanunile Atatürk'ün bu vasiyetlerini yerine getiriyoruz.

Bir çiftçi ailesini geçindirebilen toprak bölünmez mahiyet almıştır. Ona kimse göz koymaz, hudeduna tecavüz edemez, alacak karşılığı haczedilemez, kanunda sayılı mazeretler dışında kiralanamaz. Artık ucuz pahalı kiralama yoluyla ufak çiftçilerin topraklarını bir elde topluyarak kap kaç ziraati yasak. Artık toprak vesilesile adam adamın sırtından geçinmeğe yol yok, artık düne kadar devamını gördüğümüz ipotek ve şufa oyunlarıyla fakir çiftçiye düzde bırakıp topraklarını bir şahıs uhdesinde toplama gayreti güden tefeciliğe paydos....

Arkadaşlar, tahminime göre; topraksız, yahut toprağı bulunmayan iki milyon kadar çiftçi, ailelerinin geçimini sağlayan toprağı kavşacak, yarım milyondan fazla askerimiz yarın tezkere alıp köylerine dönecekleri zaman güvenli, istikrarlı, verimli, Cumhuriyetin bütün koruyucu imkânlarıyla, desteklenmiş ocaklarında şen ve mesut istihsal hayatına koyulacaklardır.

Toprak mülkiyetinin hakiki emniyeti de bundadır.

Seyhanda 5000 dekarı fazla toprağı olan 13 çiftçimiz, fazlalarını toprak dâvası uğruna ve kanun yoluna koymaktan, ve bu bayrama katılmaktan ancak bahtiyarlık duyacaklardır. Gerek bunlar, gerek 500 - 5000 dekar arasında toprağı bulunan 1219 orta çiftçimiz kanunun istediğı teknik düzeni verilmiş süreler içinde tamamladıkları takdirde Çukurovamızda gerçekten en güzel verimli özel tarım işletmeleri örneklerini vermiş olacaklardır.

İlimizde 28522 yi bulan küçük çiftçi aileleri ki 500 dönüme kadar toprak sahipleridir. Bunlar bölünmez mahiyetli ocaklarında kanunun bu teminatına mazhdırlar.

30 dekardan daha az toprağı olan veya hiç toprağı bulunmayan takriben 90 bin aile bu kanuna göre yapılması derpiş edilen toprak dağıtımından faydalanacaklardır.

Aziz vatandaşlarım, başımızda en büyüğümüz sevgili İnönü olduğu halde, Saracoğlu hükümeti ve bu hükümetin genç idealist, azimkâr Tarım Bakanı ve teşkilât halinde bütün bir memleket Atatürk'ün 8 yıl önce verdiği sözü şimdi yerine getiriyor, onun emrettiğı uzun ve esaslı incelemelerden sonra yeni ziraat rejimini hakkıyla kavrayarak severek, benimsiyerek kuruyor.

Bunun yanı sıra teknik Tarım teşkilâtı, yurdun türlü özellikler taşıyan bölgelerinde değerli, verimli, uyarıcı, aydınlatıcı, tarımsal teşebbüslere kuvvet verici merkezler vücutta geliyor, köy enstitüleri, teknik çiftçilik ve teknik bahçıvan okulları yarım aydın elemanlarını yetiştiriyor.

Tarımsal Donatım Kurumu geniş sermaye, ile

BAHAR SABAHİ

Bilirim şimdi uyanmışsındır

Güneş gelmiştir yatağına.

Balkonuna sarkan dallardan

Bahar buram buram yayılmıştır.

Kollarını gererek dağıtmışsındır uykunu,

Kalkıp giyinmişsindir

Dal Dal çiçekli sabablığını,

Döşekte sıcaklığın,

Yastıkta tel tel saçların kalmıştır.

Fethi Siret

köylüye üretim araç ve yaraçlarını vermeğe, sağlamağa, bir yandan da eldekilerin onarılmasına yenilerinin yapılmasına yarayacak tesislere hazırlanıyor.

Şimdi temeli başında bulunduğumuz yapı, Donatım Kurumunun Türkiyede yaptıracağı traktör tamir atölyelerinin birincisidir.

Tam teşkilâtı 2000 KV. kuvveyi muharrike santrali ile türlü reyyonları, depoları, lojmanları ile beş altı milyon liralık büyük bir müessese olacaktır. Müesseseye başarılar diler buraya kadar zahmet ihtiyar eden sayın davetlilerimize teşekkürlerimi sunarım.

Muhterem arkadaşlar,

Türk çiftçisini topraklandırma kanunu ile başlayan yeni tarım inkilâbımız yalnız toprak alacakları değil, yalnız çiftçiye değil toprak mahsullerini alıp satan, alıp işleyen tüccarı da çiftçiye de, sanayiciyi de sevindiriyor. Toprak ve sair ihtilâflarına son veriyor. Ceza evlerinde artık toprak kavgasından yargılı kimse kalmıyacak. Herkes var kuvvetiyle daha ucuz, daha çeşitli, daha bol, daha vasıflı istihsale koyulacaktır. Buna her türlü iş bölümüne mensup müstehlikler de seviniyor.

Bugün bu bayramla asil Türk sosyetaesi dünden daha çok birleşmiş, dünden daha çok sınıfsızlanmış, dünden daha çok beraberleşmiş, gelecek nesillere daha güvenli şartlar ve zeminler hazırlamış durumdadır. En iyi niyetlerimiz en uyanık duygu ve dikkatlerimiz çiftçiye topraklandırma kanununuz gadirsiz ve âdilâne tatbikati ile beraber yürüyecektir.

Bu zorla gayretin sorumlularına yüz aklığı, Türkiye topraklarına bereket, Türk çiftçisinin bazusuna kuvvet dilerim.

Toprak bayramı, toprak reformu Türk milletine hayırlı ve kutlu olsun.

MARS'I

Defne Dallariyle Boğalım

Harp Devletlerin Fseridir

75 - 76 ıncı Sayıdan Devam

Yazan : Nurettin ÜNEN

8 — Diktatörler ekseri ahvalde bilmiyerek ihtiraslarına ve etraflarını saran dalkavuklara yenilirler.

Kişisel egemenlik noktasından Diktatörlerle müstebit hükümdarlar arasında bir fark yoktur. Diktatörler halk arasından çıkar, hükümdarlar da ekseriyetle bir sülâleden... Bu, şekle ait bir farktır. Fakat gerek müstebit Kralların gerek Diktatörlerin etrafını riyakâr bir zümre kaplar. Cevherli insanlar tahakküm altına girmeyi kabul etmezler. Bu zilleti, mevki ihtirası tutuşan kimseler kabul eder. Diktatörler ne kadar samimi olursa olsun istişareye yanaşmak istemezler. Gurur ve hotgâmlıkları buna manidir. Etrafını saran insanlarda da zaten müşavere kabiliyeti yoktur. Onlar sadece kendi kaptislerine hizmet maksadile diktatörleri de yelundan şaşırtırlar. Musolini eski bir beyanatında hatırimda kaldığına göre şu şekilde bir ifadede bulunmuştur. Kimsenin dostluğuna kıymet vermemek, hiç bir dosta itimat etmemek istiklâl hareket etmek... Bu lâflar gösterir ki Diktatör halkı hiçe sayan ve halkın idaresi için bir kimsenin fikrine itibar etmeyen bir kimsedir. Böyle bir adam Allahın yarısı olsa hatadan kurtulamaz. O, bu sözlerle, meselâ Fransa Kırallarından birinin (Bir mesele kanuna muvafaktır veya muhaliftir. Çünkü benim arzum böyledir) sözünü teyit etmiş oluyor. Diğer bir kralın "Devlet benim,, şeklindeki ifadesi de aynı mahiyettedir. Şimdi soralım. Halkı bahk sürüsüne benzeten bir diktatör veya milleti kubaçla idare eden bir müstebit tacidar harp etmek isterse bunu hangi kuvvet önleyebilecektir? Nitekim bu kabil devlet reisleri içinde harpden çekinenler pek azdır. Şayet Abdulhamit gibileri harpten kaçınmış iseler, bunu o devrin huzursuzluğunda, Padişahın halka ilimatsızlığında, harp esnasında tahtının elden gitmek ihtimaline karşı beslediğı evhamda aramalıdır. Mahaza, bütün kabahati bu veya şu şekilde bulmak, yani devlet şekillerine yükletmek insafsızlık olur. Milletlerde her şekle esirce itaat kabiliyeti oldukça, Diktatörlerin türemesini ve harplerin de zuburunu tabii bir netice olarak kabul etmek lâzımdır. İşte büyük Firederik'in bir sözü: "Esirler üzerine hükümran olmaktan bıktım,, Güstav Lö Bon bunu bir eserinde Alman milletine hâs bir vasıf olarak ileri sürüyor. Fakat kendi eserinden almış olduğumuz ve yukarıda yazılı bulunan Fransız Krallarının

sözlerine dikkat edilirse esirce itaat kabiliyeti bir kaç millet.e değil, çoğuna has bir keyfiyettir. Ve bunu yok etmek de terbiyenin işidir.

İşte harp, bu çeşit ferdlerdeki hayvani duygulardan doğan döğüşlerin cemiyetleşmiş şeklidir.

Zamanımızda Tanrılar Yere İnmışlerdir!

Ortaçağ harplerinin çok kez din adına yapıldığı ve fakat bu perde arkasında hakiki maksatların gizlendiğı malumdur. Bugünkü Liderlerin gayelerini ideolojileriyle maskelemeleri gibi müstebitlerde esas arzularının tahakkuku için tebaalarını din kuvvetile ölüme sürüklemeye yolunu tutmuşlardı. (Hasan Sabah)'ın Afyonla yarattığı cennete kavuşmak için ölümü vazife bilen tabilerile, Camîr Ömer'de atını kan deryasında yüzdüren haçlıların hakiki maksatları çapulculuk değil miydi? Bugün dahi kitleler tetkike bile lüzüm görmedikleri tasvüle ve hükümetin arzusuna terkettikleri davalar için ölmeyi vazife bilirler. Veya otoriteler kendilerini bu türlü harekete mecbur ederler. Fakat bir din veya bir ide için ölmek onun hak olduğunu isbat etmez. Tabasını kaldırarak veya korkutarak harbe sürüklemekle bir müstebit hükümdar veya diktatör temsil ettiği "din,, veya "ide,, nin de haklı olacağına göre, muhakkak bir taraf katil durumundadır. Zira her zümrenin aynı haklı iddiası ve bunda ısrarı, ortada bir hakikatin mevcut olmadığını gösterirki, boş bir maksat uğruna kan dökmekle beşeriyet ne acı bir duruma girmiş olur. Hakiki bir din varsa çeşitli olmaması gerek. Muhtelif olduğuna göre ya hiç yok veya bir tanesi hak demektir. Yok olan veya hangisinin hak olduğu kestirilemeyen bir şey için mi insanlar asırlarca kan dökmüştür? Yahut tâ Allah bir ve muhtelif dinler ona ulaştırır birer yol ise her yol tek gayeye erişiyor demektir. Şu halde bir yolda ısrar etmek manasızlık değil midir? Din müstebitlerin tebaasını kaldırmak din güdülen veya iştihayı çeken kavimlere karşı saldırmak için bir tilsim midir. Hükümdar ve avenesi hangi dinden ise o hakikidir. Güstav Lö Bon'un dediğı gibi Orta Devrin betbaht insaqları, kendinden geçen bu müteasıplarla, bir birlerini boğazlayan ölmek ve bir birlerini öldürmekten çekinmeyen ve bir saralının hezeyanlarını muhafaza ve neşretmek için hayatını istih-

kâr eden bu kafillerle, zamanımızda mevcut olup bir an sonra yıkılması mukadder ve mahakkak bulunan rejimler için can verenler arasında bir fark görmez. Her şey insanların saadeti için olmamıştır. Kan dökülmesini isteyen bir Allaha tapmak, Vatanını yükseltmek için, dünyayı berbat, ve memleketini perişan etmekte beyis görmeyen bir lidere itaat kadar mınasızdır. Allaha yalnız koyunlar, kuzular değil müstebillerin arzısıyla milletler de kurban edilmiştir. Bugünkü diktatörler de arzularının tahakkuku için yalnız orduları değil, memleketlerinin ve dünyanın umumî hayat kaynaklarını mahvetmişlerdir. Peygamberlerin diliyle öğrenilen Allah ve bu uğurda yapılan mücadeleler ne ise, dalkavuk propagandacılar vasıtasıyla bellenen rejimler de bu derece manasız ve izahı kabil olmayan şeylerdir. Fikirler daimi olamaz. Daimi olmayan his ve fikirler için dünyayı bir mezara çevirmek de makul olamaz. Din, akıl ve muhakemeyi menetmiştir. Kötü ve sağır bir zümrenin idaresini elverişli bulmuştur. Bu günkü rejimler de eski eserlerden harman yapıp yangın çıkardı. O kitapların külleri bugün dökülen kanlarla yoğarularak kerpiçleşmiştir. Komünist diyarında burjuva ilminden bahseden cahil ve mürteci sayılır. Faşist mektebinde de baldırı çıplak proleterye'ye mütemayil bir talebenin ellerine diploma yerine kelepçe takılır. 20 inci asrın ilminin hakikat nesinde... Dün Allahın varlığından şüpheye düşmek günahı. Bugün Rusyada mülkiyet hakkı iddia etmek bir suçtur. Dünün müstebit Kıralları, bugünün kurnaz diktatörleri mukaddes kitaplarıyla, söylevleriyle tebaalarını uyandırmak için ne mümkünse yaptılar. Hatta demokrasiler bile kelimelerin cazibesıyla tebaalarını sarhoş ettiler. Şu halde böyle sarhoş ve uyuşuk, cezbe tutulmuş bir insanlığın eseri de işte 1939 harbi gibi koca bir faciâ olabilir. Şuuru, idrakî dumura uğratılan kitlelerden ancak böyle bir eser beklenebilir. Müşriki dindar yapmak için harp ancak Allahın aczını isbat eder. Zira kudretli bir Tanrı, o dini müşvike de ilham edebilirdi. Bir rejimi de zorla komşu milletlere yaymak, onu kıymetten düşürmek demektir. Zira makbul bir nesne, kendiliğinden yayılabilir. Korku ile iman edilen bir şey, ancak müesseselerinin ömrünce yaşar. Nitekim hiç bir din esas şartlarını muhafaza edememiştir. Din ve rejim müstebittir. Çünkü değişmez esaslar taşır. Tek elden idare istediğinden zalimdir. Başka içtihatların yok edilmesini emreder. Dünkü neslin din uğruna ölüp öldürmeleri bugünkü zihniyetimiz için nasıl manasız ise, zamanımızın ideoloji harpleri de yarınki nesil için o derece gülünç bulunacaktır. Rejim kurucularının dayandıkları mucip sebepler ne derece kuvvetli ve haklı görünürse görürsün, mademki harp var ve bunu yapanlar da kendileridir, bu umdelerin birer hakikat olduğu iddia edilemez. Mahaza orta çağda yapılan din harplerinden mutlaka din mes'ul değildir. Her şeyden evvel insanın "Bahane,, arıyan "Tiyetii,, dir. Bakınız sulh-

perver İsa'nın ümmeti halâ nasıl boğuşuyor. Bir tokat daha yemek için öbür yavaşını çevir diyen Mesih'in papasları engizisyonlarıyla o kadar insan eti kızarttılar ki bunu tavsif eden tarihin utandırdığı hissedilir. Netice şudur ki dini harpler gayelerine ulaşmamışlardır. Ne islâmlar hristiyanları ne hristiyanlar müsevileri yok edememişlerdir. Sulhu yeni harplerin vasıtası olarak sevmek kısa sulhu uzun sulhtan fazla sevmek lâzım diyen Zerdüş ile Harbi, bir adamın sinir ve iradesile manevî talim ve terbiyesi için en büyük hoca tanıdığını söyleyen Musolini arasında çok asırlar geçmesine resmen kanaat aynıdır. Musolini de tebaasına iş yerine harp sulh yerine zafer tavsiye eden "İşiniz harp sulhunuz zafer olsun,, diyen Zerdüş gibi kara gömlekçilerini Habeşistan'a saldırtmıştı. "Ancak, okla yay elde olursa insan oturup susabilir. Yoksa yapılacak şey gevezelik itişip kakışmaktır,, diyen Zirdeşt zaman zaman "Sulh için silahlanıyoruz,, teranesini basan diplomatların farkı nedir? Keza harbin herşeyi kutsileştirdiğini iddia eden Zirdeşt "Almanya'yı değil, Hitlerizmi yıkacağız,, diyenler arasında bir zihniyet farkı varmıdır? Zirdeşt'in "Tahkir edilecek değil, kin bağlanacak düşmanlarımız olmalı. Düşmanlarınızla mağrur olmalısınız. O zaman düşmanlarınızın muvaffakiyeti de sizin muvaffakiyetiniz olur,, sözleriyle 1915 de İngiltere'yi kasederek "Lâleler çürüsün,, diye haykıran Alman düşünüşü arasında ne fark var? kavmine itaat ve harp içinde ömür sürmesini tavsiye eden bir din kurucusu Zirdeşt ile Faşist bebeklerini harp ninnisiyle büyüden bir rejim yapıcısı Musolini arasında ne fark var? Hasılı harplerin hakiki sebepleri ne din ve ne de rejimlerdir. Dinden evvel de harp vardı. Peygamber Muhammet bir baş komutandı. Dinlerin rolü milletler arasındaki ikiligi kin hislerini büsbütün artırmaktan ibarettir. Kavmi ayrılık ve nefret hislerini büsbütün artırarak insanları felâkete sürüklemiştir. Mahaza din dışlarında bir birle harplerle de gösterir ki dinler hakiki harp sebepleri değildir. Bilhassa hristiyanlık ve müslümanlık gibi kozmopolit dinler, dün din bugünde ideoloji ile insanlığı aldatarak çarpıştıran zihniyetin mahiyeti bir olmakla beraber değişen bir şey varsa oda şudur : Zamanımızda yere inmek tenezülünde bulunan ilâhlar, insanlardan mürekkep Ordularına bizzat kumanda etmektedirler.

Hasılı, Harp sadece kuvvetliye gasp etmek hakkı veren bir vasıtaadır.

Ve nihayet harp, cemiyetlere hakim olan ferdeledeki sinir bunalımının sonucudur.

Nitekim fertlerin oylarına baş vurulsaydı harpler çoktan önlenmiş olurdu.

En iyi harp isteyen diplomatları cephenin en ön safına sürmelidir.

İdeoloji, beşeriyet için din kadar muzur olmuştur.

Orata zaman din savaşları yerine, yeni ve son zamanlarda ideoloji harpleri kaim olmuştur. 1789

Fransız ihtilâli, 1870 harbi ve onun neticesi olan birinci cihan harbi ideal yolunda yapılan harplere misaldir. Keza birinci cihan harbi neticesinde tamim edilemeyen galiplerle kaybeden mağlûpların bir takım idelere bürünerek ikinci cihan harbini yaratmaları da en olgun bir örnektir. Provası İspanyol iç harbinde yapılan bu büyük harbin ideolojik karakterini General Smuts 9 Şubat 1935 de toplanan Cenub Afrikası uluslar arası Enstitüsünde söylediği bir nutukta öyle ifade etmektedir :

"... Rusya'da İtalya'da Almanya'da ve daha başka yerlerde bugün tecrübe eden hükümetler, savaş sonrası inkişaflarının yepyeni tezahürleridir. Her ne kadar bunlar bir birlerini nakzeden ve neşri hükümetler meselesinin halinde bir birlerine rakip hatta muhasıp gayeler istihdaf ederlerse de hepsinin müşterek bir hususiyetleri vardır. Bu da bir prensip olarak siyasal ve kanunî esasî hürriyetini inkâr etmeleri ve vatandaş bir ferdi kendi başına bir ölkü olmaktan ziyade her suretle devletin emrine tabi bir vasıta haline sokmalarıdır. Bu işteki prensip, garp medeniyetinde tekâmül haline girmiş olan ve esaslarını Atinadan Romadan ve Hristiyan dininden almış olan Siyasal ahlâkın kökünü baltalamaktadır. Avrupanın ve garp medeniyetinin yükselmesi ve ilerlemesi son çara olarak insan şahsının masuniyeti ve kanunun hükmü altında şahsın hakiki azaplığı ve emniyeti esasları üzerine kurulmuştur.

Demokrasi müesseseleri ve bütün kanunî hürriyet sistemi hukuk felsefe ve dinin derin esasları üzerine kurulmuştur. Bütün bunlar şimdi sorguya tabi tutuluyor. Ve şimdiye kadar içerde görülmemiş bir terakiye konuyor. Modern devletlerin elinde bulunan geniş kuvvetlerin hepsi şimdi bu rolü ve bu şahsî azablık prensibini ezme ve onun yerine siyasal önderini veya onun makinasını mutiane takip edecek köle nevinden kitleler zihniyetini ikame etmek için kullanıyor. Bunun mühim sayılması icap eden değişikliklerde dünya için yeni bir hayat değil, bir çürümüş avrupa ananeleri için zenginleşmek değil sefalet, insan ruhunun en ince ve en asil duygularının mahvı ve medeniyet davasında ilerlemekten ziyade bir rü'at görüyorum.

İstipdat ile azatlık yan yana yaşayamaz. Abraham Lincoln'ın yarı esir yarı serbest bir Amerikan hakkında söylemiş olduğu büyük söz burada daha büyük bir kuvvetle kabili tatbiktir. Benim tarih bilgime istinat eden kanaatime göre bu yeni hareketler muvakkat ve geçicidir. Bunlar harpler, sefalet ve mağlûbiyet azaplarından doğmuş şeylerdir. Ve normal bir avrupada ortadan kaybolacaklardır. Fakat böyle olmaz da bunlar Avrupa sisteminin daimi hususiyetleri olarak kalacak olurlarsa, o zaman dünyanın fırtınalı bir devrin ve avrupaya uzun zamandan beri müstefit olduğu önderliği kaybettirecek siyasal ve ekonomik bir rü'atin önüne geçilemeyecektir. Bu sırada azaplık seven uluslar insanlığın en

büyük inanın ve asil ışığının önünde bekcilik edeceklerdir.

Yeni zaman ideolojileri hakkında bir de mukabil taraftan Litvinof yoldaş'ın 1934 deki nutuklarından birine göz gezdirelim :

"... Yeni fırkalar Komünizme karşı bir sefer yapılmasını istiyorlar. Fakat bu mücadele daha mütevazî ve kati surette mıntakavi gayelerin tahakkukunu istihdaf eden gayeleri altında gizleniyorlar. Muahedenin tatili ve arazi ilhaki, eğer harp talii kendilerine gülersâ Markistler tarafından kontrol edilmekte olan arazi ile iktifa etmeyecekler ve kendi besledikleri fikirlerin hakim bulunmakta olduğu burjuva topraklarını da ellerine geçireceklerdir. Avrupa devletlerinin birinde hal böyle iken diğer bir devlette öyle karışık bir ideolojiye müracaat etmek sizin ve nazari bir takım hazırlıklara lüzum görmeksizin hemen muahedenin yeniden gözden geçirilmesi yerine hudutların tekrar gözden geçirmesini ikame etmiş ve bu hususu diplomatlara değil Generallere tevdi etmiştir. O generaller ki hiç bir hududa ve her hangi bir devlet haklarına ve menfaatlerine ehemmiyet vermeksizin Asyanın vasi arazisinde bütün istikametlerde ileri hareketlerine devam etmektedirler. Fakat başka memleketler daha vardır ki o memleketler sulh ihlâlinde değil, iddiasında menfaattardır. Bu memleketler siyasetlerini bu sulhun muhafazasına tevcih etmeye amadedirler...

Bir de Hitlerin 1934 de L'information gazetesi siyasal başmuharriri F. de Brinon'a verdiği şu beyanatı okuyalım.

"Avrupada harbi meşru gösterecek hiç bir ihtilâf yoktur. Hıysiyet ve mesuliyetlerini müdrük olmaları şartıyla hükümetler arasında her hangi bir mesele halledilebilir. Hayranlık ve içi bir vatanperverliğin canlandığı bir Lehistan var, onun yanında ananelerine daha az bağlı olmayan bir Almanya mevcuttur. İkisi arasında kötü bir muahedenameden doğmuş ihtilâf noktaları varsa da en kıymetli kanların dökülmesini istilzam edecek hiç bir şey yok. Harbetmek istediğimi durmadan tekrar etmekle beni tahkir ediyorlar, ben delimi yim. Lâkin harp hiç bir şey halledemez. Ancak dünyanın vaziyetini daha fenalaştırır. Harp, güzide ırklar olan ırklarımızı söndürür. Ve ilerde asyanın mıntakamıza yerleştiği bolşevikliğin muzaffer olduğu görülür...

Şimdi bir de Sir Grips'in 1934 de radyodaki bir nutkuna göz gezdirelim :

"... Demokrasiin sukut ettiğini ve kuvvetten düştüğünü söyleyen bazı kimseler vardır. Ben buna inanmıyorum. Hatta şu kadardır ki, Demokrasiye müsait bir fırsat vermiyoruz. Makinemiz çok eskidir. Asrileşmeğe mühtacdır. Biz halkın arzusunu ehliyetle tatbik etmekteyiz. bir parlamento istiyoruz.

— Gerisi 14 üncü Sayfada —

ÇOBAN DEDE

Yazan : ZİYA İLHAN

Adananın bol ışık, kokulu ve tük bir sonbahar günü. Otobüs saahaneye doğru ilerliyor. Sağanak Burhan Sadık solunda Hamit Salih, etrafa dikkatle bakıyorlar. İki şair arasında oturmak iki süngü nübetçi kadar insana emniyet telkin ediyor. Ben de şoför Cabbarın esesi hizasından ilerisini gözleliyorum. Arif Nihat arıyoruz. Çukur kabre önünde otobüs birden bire durdu. Hep bir ağızdan haykırdık :

İste hoca ! ..

Adananın bu tanınmış öğretmeni, dudaklarından hiç eksik olmayan tebesümüyle otobüsün önüne dikildi. Kendisine mahsus bir jestle, amanda yalleh ! dedi. Hamit Salih

— Hocam seni bulmak okadar kolay ki dedi Arif Nihat Asya güldü.

— Hocanızı bulmakelbetteki kolay... Fakat bu Asya'nın büyük oluşundan değil Adananın küçük oluşundan olsa gerek . . .

Gülüştük, Asya da aramıza karıştı. Seyhan kıyısından bağlara doğru ilerledik. Yol tekerlek arasında ezilmiş bir yılan gibi kıvrıldıkça neşemiz şahlanıyor, kahkahalar saça saça çoban dedeye gidiyoruz. Yolu bıraktık. Kağınların bile geçemeyeceği inişli yokuşlu patika yollarından otobüs ilerliyor. Cabbar durmadan gaza basıyor. Asya mırıldanıyor.

— Şoförün delisi akıllısından eyi... Eğer mantık denilen paslı zincirle direksiyonu idare etmeğe kalkışan bir şoförümüz olsaydı bu yollarda çoktan bir kaç taklak atmış bulunurduk. Hamdolsun buna... Karşında kerpiç duvarla ağaçsız bir köy görüldü. Evet Çukurova gibi telgraf direklerinin bile yeşerecek filizlendiği verimli bir toprakta ağaçsız bir köy ne hazine... İçimizde bir boşluk hem de derin bir boşluk belirdi. Seyhan kıyısında ağaçsız köy.. Havsalaların alamıyacağı bir efsane... Fakat acı da olsa bir hakikat. Arif Nihat hüznümüzü hissederek seslendi :

— Çocuklar bakın şair Habibinin karşılayıcıları bizi selâmlıyor. Bakıyoruz. Pamuk tarlalarının kenarlarında kalan yeşil otları kemiren sarı öküzler hayret dolu gözlerle bize bakıyor. Köyün köpekleri otobüsle yarış ediyor. Köy arkamızda kaldı. Dik yokuşlardan Seyhan kıyılarına iniyoruz. Otobüs duruladı. Bazı arkadaşlar indiler, Çoban dedeye kurban gitmiyelim diye... Çağla rengindeki söğüt dal-

larının Seyhan sularile öpüştüğü dik bir yar kanamında koyu nefli gölgeli bir yerde durduk. Çoban dede dediler... Pınarıda şırası... Hemen başına üşüştük. Küçük ve bakımsız bir çukur. İki taraftaki ince yanıklardan damla damla sızan berrak bir su... Yanı başındaki fundalıklar ziyaretçilerin üstlerinden, başlarından kopararak bağ'adıkları bez parçaları ile dolu... Anlaşıyorki bu bakımsız kaynak Çoban Dedenin şifa yurdu... Arif Nihat karşıda portakal soyan Hamit Salih'e haykırıyor :

— Getir şu çakıtı kuzum... Gömleğim ucundan bir az yırtayım. Ne olur ne olmaz. Gülüştürüz.

— Gülmeyin yahu, diyor çarpılırsınız Burhan Sadık cevap veriyor.

— İçimizde polis var, çarpamaz.. Arif Nihat ayetlerden bir parça okur gibi başını sallıyor.

— Himmeti eksik olmasın Çoban dedenin, yoksa burada polis düdüğü ötmez. Kahkahalarla tasdik ediyoruz. Bir kadife gibi düzgün ve yumuşak olan yeşil çimenlere uzandık. Aziz Şenses'de Karacaoğlanı dile getiriyor. Bağrı yanık halk şairlerinin içli nağmelerinden, hüzzama, hüzzamdan nihavende, nihavetten Hüseyniye atlarken ruhumuzda musikinin ve güzel sesin uyandırdığı raşelerle enderin hazların içinde bir sarhoş gibi başı boş geziyoruz. Makamlar değiştiğe Seyhan sularının bile şırıltısını keserek bu güzel sesin akıp kaybolduğunu görüyor ve ağaçların bile titrediğini hisseder gibi oluyoruz. Perde, perde yükselen Seyhan sularına dalga, dalga akseden bu güzel ses de tâ ileride tarlasında çalışkan yetmişlik fakat dinç bir ihtiyarı da miknatis gibi yanımıza çekti. Arif Nihat dayanamadı :

— Kalkın çocuklar, Çoban Dede geliyor :

Hepimiz hürmetle kalktık. Yanımıza gelen ihtiyara yer verdik. Yüzünü bembeyaz bir sakalın çerçevelendiği çocuk bakışlı ihtiyar tatlı bir sesle :

— Hoş geldiniz evlâtlar, dedi.

— Hoş bulduk baba...

İhtiyar köylü belinden uzun çubuğunu ve cebinden de tütün kesesini çıkardı. Bir avuç tütünü lüle-ye yerleştirdi. Ve yeşil çimenlere bağdaş kurdu.

— Hadi çocuklar susmassanıza... Arif Nihat

hemen karşladı.

— Ya Çoban Dede darılırsa...

— O, güzel sese ve musikiye darılmaz.

— Yoksa siz onu tanıyor musunuz

— Tanırım elbet..

— Ne olur baba onu bize de tanıt.

— Çoban Dedeyi bana büyük babam anlatmıştı, galibâ ona da Dedesi hikâye etmiş.. İsterseniz sizi mezarına götürüyem.

İhtiyar, çubuğunu yakmadan silkti tütünleri keseye yerleştirdi. Hep beraber kalktık, dik bir yarı tırmanmaya başladık. İhtiyar köylü gençlerden daha çevik hareketlerle önde gidiyor. Bir kaç yüz metre yükseldik. Üzeri düzlük olan geniş bir tepede üstündeyiz. Tâ uçta iki ihtiyar çınar arasında kireçle sıvanmış bir mezar.... Başucunda yedi veren bir gül fidanı.... Etrafında yer, yer mum lekeleri.... İşte Çoban Dedenin mezarı

Çukurovanın garp kısmına hakim bir tepedeyiz. Uçsuz, bucaksız pamuk tarlaları, süzgün bakışlı İsparta kızlarının kınalı ellerile dokudukları halılar gibi önümüze serilmiş duruyor. Sol yanımızdan gelen Çakıt ayaklarımızın ucundan kıvrıla, kıvrıla akan Seyhanla dudak, dudağa gelerek birbirine hasret iki sevgili gibi ansızın kavuşuyorlar. Bu güzel manzara karşısında hepimiz Çoban Dedenin huzurunda imişiz gibi sade bakışlarımızla konuşuyoruz. Burhan Sadık dayanamadı.

— Şahane bir yer, enfes bir tabiat tablosu.. Muhakkak Çoban Dede bir aşıktı. Dedi.. İhtiyar bu derin sükûtu bozan Burhan Sadık'a kızgın, kızgın baktı ve cevap verdi.

— Aşıktı zahir...

— Onu bize anlatmazmısın baba...

— O, Horasan illerinden yaya olarak buralara gelen bir aşık... Elinde taşıdığı sazdan başka bir şeyi yokmuş. O zamanlar buralarda Ramazanoğulları kılıç oynatıyor, hüküm sürüyormuş. Bizim Türkmen aşiretine mensup oymağımızda şimdi şu gördüğünüz köyün yerinde çadır kurar oturmuş.. Kışın Seyhanın bu güzel kıyılarında eğlenir, yazın Torosların serin gölgeli çamları arasında hayvanlarını besler, geçinip giderlermiş...

Bir kış günü elinde bir sazla yirmi beş yaşlarında bir yaban delikanlısı beyin çadırından su istemiş Bey adamlarına bu tanrı misafirini ağırlamalarını emretmiş. O gece yorgun misafir erkenden uyumuş. Sabah güneş doğarken sazını eline alarak Seyhan kıyısındaki ağaçların altında yanık nağmelerle ezgiler okumağa başlamış. Etraftaki bütün bülbüller seslerini kesmiş bu güzel sesli yaban delikanlısını dinlemeğe başlamışlar. Bir az sonra yıldızsız geceler gibi kara gözlü, serviler gibi uzun boylu Seyhanın akışı gibi tatlı bakışlı bir genç kız belirmiş baş ucunda.. De-

likanlı kızı görünce kendinden geçmiş, sazının tellerini kırtıncaya kadar çalmış. Güneş iki mızrak boyu yükselmiş, kız hâlâ elindeki bakraçlarla ayakta duraklamış. Ve böylece bir, birine gönülden bağlanmışlar.. Bu sabah buluşmaları bir kaç gün devam etmiş. Fakat o zamanlar bir bey kızını soynu sopu belli olmayan bir yabanın alması imkân dışındaydı olduğundan delikanlı düşünmüş, taşınmış kendisini çoban alması için beye rica etmiş. Tam kırk yıl geçmiş... Çoban bu yılların üç mevsiminde bu tepede güneş doğmadan kavalını öttürmeye başlar, kalbinin ateşini Seyhan sularına serpermiş... Kız da ant içmiş bütün isteklerini reddetmiş, annesi ölünce babasının hizmetine koyulmuş. Akşam sabah çobanı gözler, kavalını dinler fakat sevgisini kimseye açamazmış.. Bir sonbahar günü kızda sevdiğine kavuşmadan tanısına kavuşmuş... Bütün oymak kıza ağlamış. Çoban sadece tabutun arkasından bakmış ağlayamamış bile.. Kavalını kapınca sürüsü ile bu tepeye gelmiş. Çalmış, çalmış güneş batıp yıldızlar çıkıncaya, kendinden geçinceye kadar çalmış. Göz yaşlarını nağme halinde boşluklara savurmuş. Sürü ta Çakıt kıyılarına kadar dağılmış ve beş altı taneisini kurtlar kapmış... Bey kızının acısı ile baş başa yalnız kılınca çobanın verdiği bu kurt haberine inanmamış. Davarlarını çaldı diye kırk yıllık çobanın öldürülmesini adamlarına emretmiş. Bütün oymak beyden çobanın öldürülmemesini, kadıya gönderilmesini rica etmiş. Bey de sopasına dayana dayana şehirdeki kadının önüne çıkmış. Çobanını dava etmiş. Kırk yıl sevgilisi için çobanlık eden ve hiç bir şeyden şikâyet etmeyen çoban, Kadının kararıyla sağ elinin kesileceğini anlayınca mahkemeden fırlamış. Doğruca Ramazanoğlunun konağına gitmiş, orada da ağlamamış, sızlamamış sadece bir erkek gibi Adana Kadısının baksız hüküm verdiğini, koyunları güttüğü tepeye gelirlerse hakikatı öğreneceklerini söylemiş. Bu mertçe dilek temiz kalpli Ramazanoğlunun hoşuna gitmiş, peki sen bu gece benim konum ol yarın gideriz demiş.. Ertesi gün bu tepeye gelmişler. Bütün oymak bu tepede toplanmış. Biricik kızının kederiyle kıvranan ihtiyar bey davalarını kurt kapmadığını çobanın çaldığını tekrarlamış. Ramazanoğlu çobana ne dersin deyince:

— Bir çobanın sözüne Kadı bile inanmadı... Siz büyüklük yapıp burava geldiniz bari Çakıt çağırayım da size doğrusunu haber versin demiş. Herkes çobanın çıldırdığına hükmetmiş, gülüşmüşler.. O zamanlar Çakıt bu tepenin solundan akarmış.. Çoban elile çakıtı işaret ederek :

— Gel ey eski dost, gel de beylere masum olduğumu anlat demiş ve şimdi bu mezarın bulunduğu yere oturmuş. Çakıt derhal yatağını değiştirerek beylere doğru akmağa başlayınca her kes çoba-

Bir Köy Göreği

(Sıtma Savaşı Münasebetiyle)

Yazan : Yusuf Doğudanoğan

Aşağıyeli, köyün tozlu sokaklarında tenbel bir rençber avareliği ile dolaşmaktadır... Feleğe kahredencesine (Cfl..) çeken toz bulutları, evlere, dükkânlara, köy kahvesine hırsla dolmakta; oralarda eriyip kaybolmaktadır. Yıldırım harbi yapan bir orda gibi...

Üçle yedi yaş arasında bir kaç köy çocuğu, duvar diplerinde yığın yaptıkları tozlarla oynamakta; (Ebe bana su getir) nakaratıyla tepinmekte. Rüzgârın dağıtıp bozduğu toz yığınları onların saç, kaş, kirpik ve suratlarının rengini değiştirmektedir. Islak eteği çamurlaşmış bir çocuk, tozlu elleriyle gözlerini ovmakta; bir başkası gözünden ve burnundan akan yaşları yenleriyle silmektedir.

Saz ve otlarla örtülü kahve çardağı altındaki keremite ihtiyar bir köylü uzanmış; gözlerinden akanla binlerce sinek nasipleniyor. Rüyasız bir uykuya dalan diğeri, yol bekleyen lokomotif gibi kesik kesik horluyor.

Karasineklerin üslendiği bakkal dükkânında hasis olduğu tipinden anlaşılın bir adam, kalle başında kestiriyor. O, sineklerle öyle bir samimiyet kurmuştur ki, tahta kutulardaki matasına saldıran bu nesneyi, şöyle bir el hareketiyle olsun kovmak hatırına gelmiyor. Burası bir dükkân değil, sinek fabrikası...

Kerpiç kahvenin loş köşesindeki masada birkaç derbeder, "Kemo.. oynamakta.... İşte yüzlerce nüfuslu bir köyü temsil eden bir levhal..

Bu göreye bakarak köyü vasıflandırmak da haksızlık olur. Zira bunlar ihtiyar, hasta, sakat ve çalışmayacak kadar çocuk olan bir kitledir. Yalnız köşedeki masayı çevirenler, hayatlarını bu yolda israf edenlerdir. sandalyalarını bir dakika soğutmak istemeyen sefalet kuluçkaları.. Ne yazık ki sayıları tedricen de olsa korkunç bir şekilde artıyor. " Yazın beynim, kışın tencere kaynar.. düsturu ile çalışan rençber zümresinden arta kalan bu insanların köküne kibrit suyu.

Bu kahve bekçileri, sağlığı, gözleri, ruhu bozuk insanlardır. Köylüyü bu feci sonuçtan kurtarmak için şüphesiz önde gelen çare sağlık konusudur. Bu köyün üçte biri, komşu köyün dörtte üçü, öbür köyün yüzde doksani hayatı bulanık görür. Köylünün adını bir türlü beceremediği belâ : Trahom...

Kavrulan kerpiç damların altında yanıp ta kül olamayan sarı benizli hastalar, dalaklı çocuklar nüfusun yüzde onundan aşağı düşmez. Köylü bu has-

Bilmem ki Nedir ?

Her gece rüyama girer görünür,
Bilmem ki gerçek mi, hayâl mi nedir?
Bazan öyle şen ki, dilber görünür,
Bilmem ki melek mi, hilâl mi nedir?

Aklımdan bir türlü çıkmaz, silinmez,
Kalbimde kurduğum tahtımdan inmez!
İnsan mı, peri mi nedir bilinmez,
Bilmemki çiçek mi, sümbül mü nedir?

Görmedim kendini fakat tanırım,
Onun ışığıyla aydınlanırım,
Bazı akşamlarda güneş sanırım,
Bilmem ki, şfak mı kandil mi nedir?..

Necip Pehlivan PULAŞ

talığı gayet iyi bilir : Sıtma... aklınca korunma yollarını bile öğrenmiştir. Soğuk su dökünmek, dalak kestirmek, sıtma bağlatmak ve türlü ilaçlardan başka kinin ve kininciye bile öğrenmiştir. İşte çarelerin tek müsbeti : Kinin.

Eli çantalı köye gelen her memura kadınların :
— Kinin mi dağıtıyorsun?.. Sorusu köylünün kinine inanını gösterir. Gözü ile görüp, ağızıyla tat-tığı için...

Sağlık öğütleri, trahom mücadelesi, sıtma seferberliği köyde Aşağıyelinin yaptığını bile yapamaz. Kinin gibi komprime çareler bulunmazsa! Bütün bu iyi gayretler, köy ve köylü üzerinde yağmasa da gürlene benzerinden bir fayda sağlaması tek ümit olabilir bence.

Köylüye mikrop, sinek, toz ve pislik kelimeleri hiç bir anlam göstermez. Söz ve kırtasi faaliyet her iki kulağı da açık olan köylünün başında yer almaz. Gösterilen örneklere "ahşkanlık,, silâhiyle saldırır; zararları "tevekkül,, kalkarıyla karşı durur.

— Biz mikrop filan bilmeyiz. Sinekten ne çıkar? Gölsüz olunur mu? Camuzlar nerede yatacak? Tozdan topraktan bir şey olmaz! Biz hepsine alışkınız. İşte her şahıstan duyulacak sözler!..

Kinin ve kininciye öğrettiğimiz gibi müsbet, komprime çareleri çantalara doldurarak sefere çıkmak en uygun yoldur. Hatta bu çareler onun kanına karıştıncaya kadar çalışmalıdır. İlaçları rafına sıralayan köylü, en fena durumunda dahi onu kullanmayı düşünemez. Hele derhal etkisini göstermezse hiç inanmaz.

Dolu çantalarla köye yönelip, her köyde bir kültür kıvılcığı açtığımız zaman davaların en büyüğünü; zafetlerin en kıymetlisini hazanacağız. İstilmeyen demire şekil verilemeyeceği gibi, işlemeyen kafa da istediğimizi sokmaya muvaffak olamayız.

Köy Notları :

Mansurluda Hayat

Her odada bir ocak, bir yükleri, bir çağ (askı) ve ocağın sağında solunda duvar içine oyulmuş birer kapaksız dolap bulunur. Ocağın ağı ve solunda ailenin refah derecesine göre bir veya birkaç minder döşelidir. Tabanda ise halı, kilim, çul veya pösteği serilidir.

Evin ısı ve ısı kaynağı ocaktır. Ocakta yanan odunlar, aynı zamanda odayı aydınlatır. Lamba yakmak için ya olağanüstü ihtiyaç duyulmalı veya misafir gelmiş olmalıdır. Hatta bazı evlere gaz lâmbası hâlâ girmemiştir. Onbeş yıl önce ise; koca köyde nümunelik tek lamba varmış. Bucak merkezinin köye gelmesi ile gaz ışığı loş odalara girmeye başlamıştır. Bulanık kafalara bilgi ışığı gaz lâmbasının yaptığı kadarını henüz yapamamıştır.

Halk hâlâ aydınlatmayı ocaktan yapıyor. Ocağın sağ ve solunda yapılan çıkıntılara çirali çamlar yakılarak dikiliyor. Bu ışık nöbetçileri onar dakika ara ile gözlerle uyku kilidi vuruluncaya kadar odayı aydınlatır.

Köylünün bu kışlık meskenlerden başka bir de yazlık meskenleri vardır. Bu yazlık meskenler, istenilen yeri süsleyiveren portatif küçük çadırlardır. Avuç içi kadar bir toprak üzerine kurulan Varsak kamburu koca bir aileyi barındırır. Medeniyetin kübizm temayülü aşiret hayatının alayçık hasretinden doğmuştur sanki...

Alayçık, bağdaştığı yeri asır ısıtmaz. Sırtlardaki çalılıklarda dolaşan kara keçilere ayak uydurur. Her pınar başında bir nefes alır. Mansurlunun kara çadırı niçin rağbet etmediğini bilmiyorum; herhalde karaçadır zadedân aşiretin, alayçık da mütevazî haliyle aşiretciğin yuvası olsa gerek.

Kıyafet :

Giyim meselesi halkın daha az ilgilendiği bir meseledir. Köylü, başından trınağına kadar elinin emeği ile örtülüdür. Erkekler, beyaz yün dokumalardan elbise giyerler. Çeketleri de, şalvarları da hóranta (karı) larının elinden çıkar. İç çamaşırlarının bezi, güdük (mintan) lerinin alacası kendi tezgâhlarının mamulâtıdır. Yün başlıkların altındaki kasketleri dahi ekseriya şahsi emeklerini taşır. Yediden yetmişe kadar herkes kurmaylarının çizmelerinden giyer : Çarık... Karda kışta çarığın önemini ancak Mansurlulu bilir.

Askerlik ve mahkeme gibi resmi işler için şehre inen ve şehiri, şehirliyi gören erkekler, üzerlerine şehirden hemen hiçbirşey almamışlardır. Şehir

U N U T

Unut artık ey ilâh! Geçen yılları unut
Tekrar kır çiçekleri süslesin hep başını
Ve ümitlerimizin üstünde gezen bulut
Kıskanıp sevgimizi akıtsın göz yaşını.

Bülbül tekrar anlatsın aşkımızı güllere
Yamaçlarda çobanlar söylesin şarkımızı
Gene bir gece mehtap bürünerek tüllere
Versin kadehimizi ve sarhoş etsin bizi.

Saçsın artık en güzel kokusunu çiçekler,
Dalgalar işiderek sesimizi uyansın.
Zambaklardan buseler taşısın kelebekler
Ve gözlerimiz çılgın bir arzuyla yansın.

Uyandırmasın kuşlar bizi geç vakte kadar
Uzaklaşsın elemeler başakların üstünden
Bak artık önümüzde tertemiz bir hayat var
Unut artık sevgilim! Birşey kalmasın dünden.

Mustafa Arif Arık

ve şehirlinin yalnız adını duyan kadınlarda şehir malzemesi bulmak mümkün. Cinsiyetlerinin temayülünden olacak; birçoklarının peçeli etekleri, büzmeli şalvarları, sırtmış hırkaları alı yeşilli Nazilli basmasındandır. Bir kısım kadınlarınki ise elleriyle dokudukları mavi bezden yapılmıştır. Kadınların başlarındaki fesler, çıkmamış; fakat onları sıra sıra süsleyen altın yuvarlaklar ve hatta taklitleri bile kalmamıştır. Refah derecelerini bu noksan da gösterir. Giyim eşyasının cinsiyetini tayin hayli zordur. Zira sefalet onları öyle yıpratmış; öyle simsiyah yapmıştır ki...

Gıda :

Köylünün ana besini nohut, soğan, ekmek sınırından dışarı çıkmaz. Bulgur, soğan, patates ve nispeten fasulya yemeklerin anasıdır. Bulgur ve ayranın birleşiminden doğan tarhana ve unla suyun karışmasıyla yapılan bulmaca, çorbalar faslına teşkil eder. Tabii evin direği her köyde olduğu gibi, burada da bulgur pilâvıdır. Halk, gıda sağlamak için hayli zorluğa katlanır. Üç dört saat uzaklıktan tuz almaya gelenler olduğu gibi; sırf tuz sağlamak için ondört saat bir yolu tepeliyere Fekeye de gidenler olur. Karı tuz deyince yüreği cızlı, diyen aile reisî burada çok sayıda bulunur. Kışlık gıda stokunu yazdan edinmeyen kaç basınca vay haline!..

Y. Doğudanoğan

Sıtmadan Korunma Öğütleri

— III —

32 — Öyle sıtma nöbetleri vardır ki hastayı birkaç saat içinde öldürebilir. Bu gibilerine hekimler yetişip de kinin şırınga etse bile bazan kurtaramazlar. Şu halde sıtmaya âdi bir hastalık deyip geçmemeli. Ve sıtmanın tedavisini ihmal etmemeli. Sıtma kinini ve ilâcı bedavadır. Ne ilâç, ne de hekim için para alınmaz.

33 — Ne sazlıklar, ne batakliklar ve ne ne de yosunlu, kokulu, durgun sular sıtma yapmaz. Böyle yerlerde yaşayanlar, barınanlar sıtmayı hep sivrisineklerden ahrılar. Çünkü sivrisinek böyle yerlerde yumurtlar ve ürer.

34 — Büyük bataklıkları ve sazlıkları kurutmak devlet işidir. Fakat küçük su birikintilerini kurutmak ulus işidir. Köylüler elbirliği ile ve küçük çabımlarla bu gibi yerleri kurutmak zorundadırlar. Bu, onların ve yuvalarının sağlığını koruma işidir.

35 — Yazın ve baharlarda nerede bir su birikintisi görürsek hemen sıtmayı ve sivrisineği hatırlamalıyız. Bunların bir kısmını devlet kurutur, mazotlar, temizler. Fakat köyünüzde, yanı başınızda olanları temizlemek, kurutmak da sizin ödevinizdir.

36 — Evinizin bodromunda, yatak odanızın bir köşesinde uyuyan ve öldürmeğe üşendiğiniz bir sivrisinek, gece yatağa girince ve uykuya dalınca ihtimal ki sizi sokacak ve hortumundaki sıtma mikropunuzu kanınıza geçirecektir. Şu halde bu hain düşmanı neden ihmal edip canlı bırakıyorsunuz. Her yerde sivrisinekleri yokediniz.

37 — Sıtmanın en keskin ilâcı ağızdan alınan (Atebrin) dir; baygın ve ağızdan ilâç alamıyacak derecede bitkin hastalarda şırınga kullanılacak ilâç varsa da böyle bir zorlama olmadıkça sıtma ilâcı mutlaka ağızdan alınmalı ve (Atebrin) tercik edilmiştir.

38 — Sıtmadan kurtulmak için (Atebrin) alındığı vakit bazı kere deriye sarı bir renk verir; bunun hiç bir zararı ve mahzuru yoktur. Bir kaç gün içinde kendiliğinden geçer.

39 — (Atebrin) in hiçbir zararı yoktur. Sıtmaya tutulmuş olan herkes bu ilâçtan korkusuzca kullanabilir. Elverir ki, lüzumu kadadar ve usulünde kullanılmış olsun.

40 — Devlet sağlık müesseseleri ve daireleri, hükümet ve hastahane tabipleri; sıtma ile savaş teşkilâtına bağlı memurlar bütün sıtmalılara bedeva (Atebrin) verirler ve nasıl kullanılacağını da tarif ederler.

41 — Her eczanede sıtma ilâcı bulundurulması

meçburidir. Ve eczanelerde sıtma ilâçları hükümetçe kararlaştırılan fiyat üzerinden satılır. Sıtma ilâcı eczaneler hakkında hükümet tarafından takibat yapılır.

42 — Bedeva sıtma ilâcı almak ve sıtmadan kurtulmak isteyenler sağlık müesseselerine ve memurlarına başvurmalıdırlar. Parası ile sıtma ilâcı almak isteyenler eczanelere müracaat etmelidirler. Eczaneler lüzumu kadar sıtma ilâcı bulundurmamak ve reçete istemeksizin herkese sıtma ilâcı vermek mecburiyetindedirler.

43 — (Atebrin) yıllardanberi sıtmaya karşı kullanılmı ve kininden daha iyi sonuçlar vermiş bir ilâçtır. Bugünkü harpte, uzak doğuda, düşmandan sıtma ile de savaşmak zorunda kalan ordular sağlıklarını (Atebrin) le muhafaza etmektedirler.

44 — (Atebrin) sıtma çeken büyüklere tok karnına günde üç hap almak üzere bir hafta müddetle verilir. Yâni sabah kahvaltısı, öğle yemeği ve akşam yemeğinden sonra birer tane (Atebrin) alınır. Ve bir hafta böyle devam olunur.

45 — 8 ile 15 yaş arasındaki sıtmalı çocuklara (Atebrin), öğle ve akşam yemeklerinden sonra birer tane olmak üzere, günde iki sefer verilir. Ve bir hafta böyle devam olunur.

46 — 5 ile 8 yaş arasındaki sıtmalı çocuklara bir (Atebrin) ikiye bölünerek yarısı öğle, yarısı akşam yemeğinden sonra verilir. Ve bir hafta devam olunur.

47 — Süt çocuklarına ve 5 yaşına kadar olan çocuklara dörde bölünerek (Atebrin) hapından iki parçası bir gün, iki parçası ertesi gün öğle ve akşam yemeklerinden sonra verilir. Yâni günde yarım Atebrin tok karnına iki seferde verilmiş olur. Ve bir hafta böyle devam olunur.

48 — (Atebrin) teni beyaz olan bazı kimselerde deriyi ve göz akını sarıya boyayabilir. Bunun sarılık hastalığı ile hiç bir ilgisi yoktur. Sadece boyadır. Bir kaç gün içinde vücuttan çıkar gider. Bakımsız kalmış sıtma ise beti benzi sonbahar yaprağı gibi soldurur ve insanda hiç kuvvet bırakmaz.

49 — (Atebrin) alıpta rengi sararanlar nihayet yüz kişide üç dört kişi kadardır. Bu sarılığın sıtma ile veya başka bir hastalıkla hiç bir ilgisi yoktur. Yalnız ilâcın tesir eylediğini ve kana karıştığını gösterir.

Duyuşlar, Düşünceler :

Kuvvetli ve Zayıf İnsan

Yazan : VEHBİ EVİNÇ

Pascal'ın şu sözleri üzerinde bazen derin derin düşünürüm: (İnsan Allah ile hayvan arasında orta yerde kalmış bedbaht bir mahlûktur. Allah namütenahilik ve ebediyette, hayvan ise (ân) da yaşar. Fakat onun gözleri namütenahiliğe çevrilmişse de (ân) e bağlanmıştır. Allah ve hayvan, ikisi de kendi halinde mesuttur. İnsan, içindeki Allah ve namütenahilik hasretini kasten öldürürse bilerek ve isteyerek kendini hayvan menzilesine indirir. Belki mesut olur. Ama o zaman şüphesiz hayvandan daha aşağı düşer.)

Mesut olabilmek için Allaha yükselmek ve mesut olabilmek için hayvan menzilesine inmek. Netice ikisinde de aynı gibi görülüyor. Bir farkla ki birinci kutupta ebedilik, ikinci kutupta (ân) mevzu bahisdir. (ân) da kaybolmaktansa (zaman) içinde anılmak daha şerefli olacağına göre böyle mesut olmayı her insan oğlu elbette ki kabul edemez. İşte bence insanlar arasında fark burada başlıyor.

Bazı insanlar vardır ki hayata sadece maddeleriyle bağlıdırlar. Dinleri, imanları maddedir. Yaşamayı yalnız bir taraftan düşünür ve yalnız bir cep hede görürler. Bunlar, insan gönlünü duygulandıran, insan ruhunu güldüren en ufak bir ülküden uzakta olarak yaşarlar ve (ân) içinde mesutturlar.

Biz bunlardan bahsetmek istemiyoruz. Biz namütenahiliğe ve ebediliğe bakan ateşli insan gözle rinin füsûnunda yıkanmak istiyoruz. Dünyaya gelişinin sebebini, dünyaya gelişinin hikmetini düşünen ve yaşamak hakkının ödevlerini inceliyen insandan, hakiki insandan bahsetmek istiyoruz. Bu hakiki insan belki hiç bir zaman mesut olamayacaktır. Fakat Allaha, namütenahiliğe yükselen ilâhi basamaklarda onun ayak izleri her zaman görülecektir.

Bu tip insanı tanımak zor değildir. Onun ilk düşüncesi şudur : İnsanlığın bugünü ve yarını için faydalı olmak ve bu amacı en verimli şekilde sağlayabilmek için maddi ve manevi enerjisini en üstün bir hale getirmek.

İşte böyle bir imanla gönlü tutuşan kimse hiç bir sarsıntıdan müteessir olmaz; daima kuvvetlidir. Şu veya bu düşünce, şu veya bu hava ona şekil değiştirmeye muvaffak olamaz.

Harp yıllarının (zayıf insan) ların karakterlerinde açtığı yaraları görerek insanlığın geleceği hakkında ümitsizliğe düşmemek için yine bu kuvvetli insan tiplerine bakmak kâfidir. Onlar varoldukça ve ülküleri bütün insanlığa ebedi şeref verdikçe dünyanın geleceğinden her zamankinden daha çok emin olmaktan başka birşey düşünmemeliyiz.

Toprak Kanunu ve Köylü

Türkiyede Köy'ün bir dâva olarak ele alınması yenidir. Ve bunun tarihi, Büyük Atatürk'ün Kamutayın 1 Mart 1932 oturumunda söyledikleri nutukla başlar.

Atatürk bu nutuklarında demişti ki :

(Türkiyenin sahip ve efendisi hakiki müstahsil olan köylüdür. Şu halde herkseten daha çok refah ve saadete lâyık olan köylüdür. Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetinin iktisadi siyaseti de bu asli gayeyi istihsale mâtuftur. Yedi asırdan beri Cihantn dört köşesine sevk ederek kanlarını akıttığımız, kemiklerini yabancı topraklara bıraktığımız ve yedi asırdanberi emeklerini ellerinden alıp israf ettiğimiz ve bunca fedakârlıklarına ve ihsanlarına karşı nankörlük, küstahlık ve cebbarlıkla uşak menzilesine indirmek istediğimiz bu asli sahibin huzurunda bugün hicap ve ihtiramla hakiki vaziyetimizi alalım.)

Köy — Şehir sınırı o gündenberi kaldırılmış bulunuyor. Gerçi tam manasıyla bu konuda bütün meseleler halledilmiş sayılamaz. Fakat o gündenberi bu kat'i direktifin verdiği kutsal bir ilgi, bütün gö-nülleri bu dâvada birleştirmiştir.

Asırların ihmaline uğrayan köy ve köylüyü geri bir yaşayıştan ileri hayat seviyesine bir hamlede yükseltmek kolay bir iş değildir. Fakat Türk devrimi, her sahada olduğu gibi bunda da zaman mefhumunu düşündürmeyecek şekilde nurlu ve feyizli hamleler yapmış bulunuyor.

Dün, Milli Şefimizin ağzından : « Köylerde tek okumamış fert bırakılmıyacağız » müjdesini işiterek göğüslerimizin milli bir gururla dolup taşıdığına şahit olduk. Bugün, topraksız köylüyü toprağa kavuşturacak olan (Toprak Kanunu) nun kabulüyle de Köy dâvasının en hayati bir cephesine muvaffakiyetle el konulduğunu ve köylü saadetine hayat nuru serpildiğini görüyoruz. Artık güzel Türkiye; zengin, mesut ve bahtiyar insanların yurdudur. Hiç bir siyasi dine benzemiyen Kemalizm, büyük vatani her tehlikeye karşı korumak için milletin mukadderatı üzerine kanat germiş bulunmaktadır.

Vehbi Evinc

MARS'I

Defne Dallarıyla Boğalım

— Sayfa 7 den artan —

Nazırları kontrol eden, kendilerine direktif veren balkın arzularını yerine getirebilecekse selâhiyeti tammeyi haiz hakiki demokratik bir meclis istiyoruz. Bugün bizdeki gibi bir parlamento sistemi hakikaten hiç de demokratik değildir. İrticaa esir fakat her türlü terakkiye nail olan bir Lordlar Kamarasının hakiki bir demokraside yeri olmadığı gibi alâkadar nezaretlerin veya tarife komisyonun vesayısı üzerine ve ancak emirnameleriyle geliş güzel kanun yapmak da hakiki demokrasi ile kabili talif değildir. Elyövüm bizim parlamentomuz, usul ve muameleler noktai nazarından, o kadar beceriksiz ve kifayetsizdir ki, bu tarzda kanun yapmak birdir...

Yeni ve daha emniyetli bir mekanizma yaratmadıkça diğer memleketlerde olduğu gibi bizde de bütün makinenin parçalanması tehlikeleri pek büyüktür. Ve bunu müteakip de, Almanyada olduğu gibi irtica kuvvetleri faaliyetine geçecektir.

Demokrasiyi henüz kurtarabilecek tedbiri almağa muktedir olan ve onu yaşayan bir kuvvete kalp etmeği deruhte eden parti, yalnız amele partisidir.

22 Birincikânun 933 tarihli Populaire gazetesinde çıkan Sir John Simon'un nutku ve Sosyalistler adlı yazısında Leon Blom da şöyle demektedir :

"İngiltere hariciye nazırı M. Pol Bonkur'la görüşmezdence evvel Avam Kamarasında beyanatta bulunarak Alman tekliflerinin hakiki mana ve şumülü keşfine gayret edeceğini söyledi Bu bahiste Sosyalistlerin fikrini tekrara lüzum var mı. Biz her şeye rağmen Hitlercilerle bilvasıta müzakere etmenin, anlaşmanın sulh aleyhine bir hata teşkil edeceğini zannetmekte musırrız. Demokrat hükümetlerin diğer devletlerle müzakerelerinde o devletlerin kabul ettikleri dabili idare şekillerine lakayt kalmalarını kabul etmedik daima tekrar ettik ki, Demokrat hükümetlerin vazifesi diktatörlükleri bir "Takbih ve red," ile kuşatmak ve onları kâfi derecede geniş ve devamlı olsa bir siyasi rejimin kurtulamıyacağını "Mervevi doğulmağa," mahkâm etmektir.

Buna rağmen iki taraflı mükâleme tasavvuruna muhalefet etmedik. Fakat doğrudan doğruya müzakere ve itilâf teşebbüsünün sulhu uzak değil yakın bir zaman için tehdit ettiğine kani olmakta devamdayız. Bu müzakereye devamın netice veremeyeceğini benim kadar bilenler her şeye rağmen "Konuşmak,"

lüzumunu müdafaa ediyorlar. Ben kendi hesabıma bu fikirleri kabul edemiyorum. Sulha doğru gidildiğini zannediliyorsa açıkca samimiyetle gidilir. Biz harbe doğru gidildiğini zannediyor ve onun için bağırıyoruz. "Durun,"

Volkischer Beobachter gazetesi 17 sonkânun 937 tarihli nüshasında "Alman - İtalyan münasebatı Yeni Avrupanın temelidir., başlığı altında hususi muhabiri Rolland E. Strumk'un Musolini ile yaptığı bir mülâkatta Duçe İspanyadaki vaziyeti soruyor. Muhabir de oradaki vaziyeti tasvir ediyor. Madrid ö-nündeki muharebeleri ve kızıl sürünün zulüm ve tedbiş hareketlerini Moskovanın ve Fransız halk cephesinin açık ve gizli müdahalelerini anlatıyor. Mussolini buna mukabil diyor ki :

— Biz zamanımızın bir dönüm devresini yaşıyoruz. Politik ve sosyal ideolojilerin topyekûn yıkılışını görüyoruz. Demokrasiler iflâs etmiştir. Bunlar bugün şuuri veya gayri şuuri birer fesat ocağı, asri mikroplar yuvası, üasiller nakili ve Bolşevizm yardımcılarıdır. Bunlar bir grup teşkil ederler. Diğer bir grup da biziz. İstikbal kolektiviteden zulmetler içinde aksi tesirler yapan peygamberlerden yüz çevirmektedir. Kuvvetli Endualite yüksek şahsiyetler devri hadiselerin cereyanile lüzumunu teyit etmektedir. Demokrasiler kum gibidir, Bizim devlet politikası idealimiz ise bir kaya, burçlu bir şahikadır.

Gene Hitlerin 934 deki nutuklarından bir misal alalım.

933 İkincikânunda idareyi elime aldığım zaman iki memleket münasebetlerinin memnuniyeti mucip olmaktan uzak bulunduğunu gördüm. Versay muahedesinin araziye ait hükümlerinden çıkan görüş ayrılıkları gene bu hükümlerden idi. Halk bitmez tükenmez karışıklıklara vardı ki önüne geçilmediği takdirde irsi kin halini alabilecek bir düşmanlığın meydana gelebilmesine sebep olabiliirdi. (Polonya hakkındadır) Alman hükümetinin Avusturya devletinin tamamiyetini ihlâl niyetinde bulunduğu iddiası manasız ve tamamiyle asılsızdır.... Avusturya asırlarla Alman İmparatorluğunun bir parçası halinde bulunmuştur. Hatta payitahtı 600 yıl kadar Alman imparatorlarının mahalli ikameti olmak şerefiyle mübahi olmuş ve büyük harpte Avusturya askerleri Alman alay ve fırkalarıyla beraber yürümüşlerdir. Bugün Nasyonal Sosyalist fikirleri nasıl Avusturya Cermenliğini tesiri altına aldıysa, Fransa ihtilâlinin fikirleri de, devletlerin sınıflarını aşarak bütün Avrupa milletlerine nufus etmişti.... ilh...

Buraya kadar verdiğimiz misaller gösteriyor ki, zamamızda adı yerine geçen rejimler birbirlerine ateş püskürüyorlar. Eskiden de gayri dinden olanlara küfredildiği gibi.. Bunların hangisinin en doğru yolu gösterdiğini kestirmek mümkün değildir. Gelişi güzel sıraladığımız ve her biri bir rejimin medhiyesi olan ve selâhiyet sahibi devlet adamları-

nın veya bu rejimleri kuran liderlerin bu sözleri, Anatol Fransın şu sözlerini hatırlatmaktadır.

"Yeter ki insanın bir imanı olsun, bu olduktan sonra iman edilen şeyin ne ehemmiyeti vardır. Yeter ki insan bir ümit besliyebilsin, bunu besledikten sonra o ümidin mahiyeti şöyle veya böyle olmasından ne çıkar. Evet, kırmızı, siyah gömlekler, orak çekiçler, vaktiyle Asyanın âri kavimlerinde, Volga nehri civarında ve orta zamanlardaki şimal kavimlerinde kurban edilmeğe hasrolunmuş yani ilâhlara vakfedilmiş hayvan ve eşyaları işaretlemeğe yarıyan Gamalı - Kancalı haçlar seyircileri uyuşturan ve insanlarda zayıflamağa başlayan din yerini tutmak manasız da olsa iman ihtiyacını gidermek için kurulmuş şeyler değil de nedir?..

Güstav Lö Bon der ki : "Bir hülyanın saçmalığı o hülyayı besleyen dimağı müteessir etmez. Nitekim dini ve siyasi birer itikadın makuliyetsizliğinden bir mukteda asla teessür duymaz. Hülya ile itikadın malik olduğu müşterek vasıf şudur ki : Her ikisi üzerine de akıl ve muhakeme icrayı tesir etmez. Her hangi bir itikadın hüküm ve tesirine tabi bir adam kendi kudretini artmış görür. "İman dağları yerinden oynatır..."

Biz rejimlerin tercih noktasını aramıyoruz. Ancak imanın bu kudretini daha hayırlı yollarda harcamaya edinecek bir rejim bekliyoruz. Yoksa gene aynı adamın dediği gibi : "Bir ferdin sehv ve hatasına bütün âlem iştirak edince o hata bir hata bir hakikat yerine geçer. Ondandır da en makul deliller bile ezhanı yerinden oynatamaz., şeklindeki bir mahiyet taşıyan rejimler değil. Bu liderlerin marifetlerini işte görmekteyiz. Biz bir adamın hatalarına bile iman eden bir cemiyet ve hatalarına bile iman ettiren bir lider istemiyoruz. Bu kudretin insanlığın hayrına sarfını istiyoruz. Bu cemiyetin hatasıdır.

İnsan tabiatından bir parça olduğuna göre naturalist, cemiyetten bir paça olduğuna göre de idealist bir terbiyeye muhtacdır. Bu iki terbiye meczolmadır. Zira tabiat mücadele ister. Lider de buna hizmet ederse netice çok feci olur. Bu iki terbiye birbirini tadil ederse iyi bir karakter kazanır. Biz şuna inanıyoruz ki en lahuti liderler bile menfaatin altındadır. Bu günkü büyük harbin ideolojisi, nasıl petrol ve s. kokuyor, yani imperyalizm için yapılıyor. Anglosakson'un kara, Rusun kızıl, Japonun sarı, Mihverin renksiz imperyalizmi, yani menfaati çarpışmaktadır. "Hayat siyasettir. Hayat kudreti fazla olan yaşar. Olmıyan ölür. Bir milletin hakiki varlığı diğer milletlere nisbetidir. Bu sebepten milletler arasında hakiki münasebet harpten ibarettir., diyen Alman filozoflarının, maksatları Prusyayı büyütmek idi.

Hakikatte ise bir devletin, diğer bir devlete

SUAL

Neden nasibimizi esirgedi bizden bulutlar?

Neden şarkısı bitti tarlaların?

Neden bereketi birdenbire sır oluverdi

Anbarların?

..

Neden yapraklar ansızın düşüverdi dalından?

Neden yüzü gülmez oldu çocukların?

Neden bahara kaldı rüyaları

Tomurcukların?

Ali Süleyman Karcioğlu

Nisan Gecesi

Yol gölgeli.. gece; karanlık serin..

Dalgalar sahilde bir şarkı bize,

Yürüsek avcumda taze ellerin

Değmeden bir ışık gözlerimize.

Aksetse karşiki şu selvilikten,

Söğütler ardından şakırdıyan su..

Bahsetsek bir daha aşktan, iylikten

Taşsa içimizden sevmek arzusu?!

Mustafa Bekir Demirkıran

çullanmasıyla, bir köpeğin diğer bir köpek ağzındaki kemiği almağa çabalaması arasında fark yoktur. Her ikisinde de aynı hayvani his hâkimdir.

Gasıpların, Fatihlerin, plankotları yiyen bir balıktan farkı nedir? Halbuki balıklar haklıdır, başka yiyecekleri yoktur!

— SON —

Bayramıç

Nurettin Ünen

Cumhurbaşkanımızın 19 Mayıs Nutku

— Baştarafı 2 inç de —

Yabancı siyasetlerin inip çıkışları, bazı kimselerde kötü taklit hevesleri uyandırdı. Bütün bu fenalıklara karşı, Türk milleti kendi varlığını dikkat ve metanetle korumuştur. Harp kazançlarının kirleri ise, hiç bir suretle, idare ve iktidar başında bulunanlara bulaşmamıştır.

Türk Milleti, İkinci Cihan Harbinde, siyasi ve manevi bakımdan, temiz ve başarılı bir imtihan geçirmiştir. Büyük Millet Meclisinin kudretli elinde olan millet idaresi, demokrasi yolunda olan gelişmesinde devam edecektir.

Türk Gençleri!

Bugün bana uzak sınır boylarımızdan aziz toprakları, Türk Bayrağı ile beraber armağan ettiniz. Vatanın özü sayılabilecek olan Türk Bayrağı ve sınır toprağı armağanınızı ateşli yürekleriniz ve gürbüz ellerinizle koruyacağımıza güveniyorum. Bu güvencin heyecanlı sevinci ve engin istiharı içindeyim. Büyük Atatürk'ün insanlık ve vatanseverlik ülküsünde yolunuz daima açık ve aydın olsun!

Çoban Dede

— 9 uncu Sayfadan Artan —

nın olduğu yere bakmış. Fakat çoban birdenbire ortadan kaybolmuş. Çakıtta böylece Seyhanla birleşmiş. Bütün oymak o zaman çobanın ermiş bir dede olduğunu anlamış, bey de kırk gün kırk gece tövbe istişlar ederek bu mezarı yaptırmış. Ve bahar günlerinde oymak kızlarının kendi ellerile bu mezarı kireçlemesini vasiyet etmiş. Şimdi ağaçlar çiçeklendiği günlerde köyümüzün gelinlik kızları bu mezarı kendi ellerile kireçler ve Çoban Dede'yi anarlar...

Çocuk bakışlı ihtiyar, anlattığı bu hikâyeyi yaşamış gibiydi dolgun gözlerle başını önüne eğdi... Hepimiz Çoban Dedenin manevi tesirine kapılmıştık, birbirimizden utanmasak ağlıyacaktık bile... Eger Arif Nihad Çoban dedenin kavalını da götürüp götürmediğini sormasaydı...

İhtiyar köylüden daha çok şeyler öğrendik. Meğer aşağıda gördüğümüz pınar Çoban Dedenin kırk yıl içinde biriktirdiği göz yaşları imiş... Meğer aradan bir kaç yüz yıl geçtiği halde bu köyün kızları güneş doğmadan evvel Seyhanla Çakıtın birleştiği yerde Çoban Dedenin beyaz sakaliyle aptest aldığı görür ve gören kızda muhakkak muradına erermiş.

Burhan Sadık Adana'dan ayrılmasaydı Hamit Salih kitaplar arasına dalmasaydı biri Çoban Dede için bir nesir, diğeri de bir şiir yazacak, Aziz'de

Evimizin Mayıs - Haziran Çalışmaları

1 — 1 - 5 - 945 günü Evimizin iştirakiyle bahar bayramı kutlanmıştır.

2 — 5 - 5 - 945 Cumartesi günü akşamı Halkevi Ar komitesinden öğretmen Fehime Asyalı'nın yetiştirdiği talebe tarafından bir konser verilmiş, bundan sonra da temsil kolu elemanlarımızın hazırladığı "Teklif", adlı bir perdelik komedi oynanmıştır.

3 — 1 - 55 - 945 Hava şehitleri töreni yapılmış, muhtelif hatipler tarafından nutuklar söylenmiştir.

4 — 17 - 5 - 945 de tertip edilen Ziya Paşayı anma gününde saat 17 de aziz Şairin mezarına gidilmiş burada öğretmen Aziz Eryalaz'ın konuşması dinlenmiştir.

Geceleyin yapılan toplantıda da öğretmen okulu müdürü Naci Ecer'in (Ziya Paşanın hayatı ve ecebi şahsiyeti) hakkındaki konferansı ile Edebiyat öğretmeni Ekrem Erkmen'in "Türk Dili ve Ziya Paşo", mevzulu konuşması dinlenmiştir. En sonunda da Ziya Paşadan şiirler okunmuştur.

5 — 19 - 5 - 945 Gençlik bayramı münasebetiyle yapılan büyük törene komitelerimiz üyeleri ve bandomuz iştirak etmiştir.

6 — 17 - 6 - 945 günü Toprak Bayramı münasebetiyle Evimiz önünde büyük bir tören yapılmış, Avukat İbrahim Tekeli'nin güzel bir konuşması ile, genç şairlerimizin Toprak Bayramı hakkındaki şiirleri dinlenmiştir.

İstanbul'a gitmeseydi içli şarkılarını pürüzsüz sesile bir bahar sabahı o tepede okuyacaktı. Adananın Asya gibi geniş kültürlü, temiz yürekli, tükenmez neşeli edebiyat hocası da bunları tenkit edecek, ben de vakayı sadece okuyucularına hikâye edecektim.. Nasip olmadı muradımıza eremedik. Anlattıklarına inanmayan ve muradına ermek istiyen varsa bahar sabahları güneş doğmadan evvel Seyhanla Çakıtın öpüştüğü yerde Çoban dedeyi görebilir ve bu hikâyenin aşkı da kendisinden dinliyerek muradına erebilir.

Ziya İlhan

Neşriyat Müdürü : KEMAL ÇELİK
Yazı İşleri Müdürü : VEHBI EVİNÇ
Basıldığı Yer : BUGÜN Basımevi